

Telemann: Brockes-passió

Barthold Heinrich Brockes 1712-ben jelentette meg költeményét, amelyben Jézus szenvedését mondja el dramatizált formában, korálok és elmélkedések közé ágyazottan. A vers óriási siker lett, mivel erőtljesen hat az érzelmekre a szenvedés hosszas ecsetelésével, az elmélkedő részek nincsenek híjával a nemes indulatoknak, a szöveg egyszerű, egy kicsit talán nehézkes, bár még így is sokkal jobb, mint Tándori Dezső modoros magyar fordítása. Népszerűségét mutatja, hogy akkortájt tizenegy zeneszerző is kedvet kapott arra, hogy megzenésítse a költeményt.

A szombathelyi Capella Savaria vállalta Nicholas McGegan vezényletével, hogy harmadfél száz év után a Georg Philipp Telemann által írt zenét bemutassa Magyarországon. A Hungaroton hang-lemezgyártó vállalat jóvoltából lassan hozzászokunk, hogy évente összeálljon egy régizene-csapat valamilyen nagyszabású különlegesség előadására és lemezfelvételére. Az idei választás kitűnőnek bizonyult. Telemann passiója az ugyanerre a szövegre írt Händel-mű mellett (árnyékában) is nagyon szép munka. A két zeneszerző teljesen eltérő módon foglalkozott a „nyersanyaggal”. Händel számára úrügy a szöveg, hogy létrehozza a maga hatalmas, egy tömbből faragott oratóriumát. Telemann „beveszi” szerzőtársnak Brockes szenátor urat, a szavakra írja a muzsikát, hagyja, hogy azok vezessék a kezét. Mindez néha túlságosan is egyszerűen történik, például a darab 35. számában, amelyben a szimbolikus alak, Sion leánya Jézus arcul ütésén elmélkedik, mondván: amit még az oroszlán karma, a medve mancsa sem mer, megteszi azt az emberi kéz. Telemann — a szavaktól becsapottan — vadászati zenét ír annak rendje és módja szerint, galopp-tempóban, vadászkürtökkel. (A következő évszázadban majd Rossini szerez hasonló módon egyházi zenét.) Az ily módon létrejött mű szükségyszerűen tagoltabb, sokszínűbb és könnyebb, mint az óriás és komor golygotai oratóriumok. Számomra érthetetlen, hogy ezeket miért nem játsszák gyakrabban, mint a Bach-passiókat, amelyeket Magyarországon képtelenség méltó módon előadni, mivel

se megfelelő kórus, se alt- és tenorszólista, se karmester nem áll rendelkezésre. Ezek a hiányok mondjuk Telemann művénél nem volnának annyira súlyosak.

A nagypénteki előadás azonban a fentiek közül csak az alténekesnő hiányától szenvedett, igaz, ettől a szó szoros értelmében, mivel Németh Judit váratlan rosszullete miatt nem tudta vállalni a főllépést. Jól bizonyítja a darab rugalmasságát, hogy ettől nem keletkezett lyuk a zene szövetén, a reájuk következő áriák szépen illeszkedtek a kimaradtok helyére. Bár a nyomott hangulatú nyitány alatt a fafüvösöknek föltűnő nehézségeik voltak, végül egészen magas színvonalú produkciót hallottunk. Nicholas McGegan, a szemüveges, kopaszodó-szőke kis ember lelkesedése átragadt az egész társaságra, láthatóan valamennyien élvezték a közös muzsikálást. A hallei Stadsingerchor fiúkórus karigazgatója, Dorothea Köhler munkájának köszönhetően a gyerekeknek csak fogni kellett a kottát, belenézni már nem. Ez a kitűnő felkészültség lehetővé tette, hogy a kórus csak a karmesterre figyeljen, érzékenyen és pontosan reagáljanak annak minden mozdulatára. A zenekar egyébként is jó teljesítményéből kiemelkedtek Balázs István szép hegedűszólói, és Falvy Cseperke meleg hangú, finom gondonkajátéka. Martin Klietmann tiszta hűvös hangja tette emlékezetessé az Evangélista szólamát.

Újra, mint mindig, a Sion lányát éneklő Zádori Mária elragadtatta a közönséget. Pontosabban nem a közönséget, hanem a hallgatóságot. Áriái ugyanis a pódium mindkét oldalán ugyanazt a hatást váltották ki. Feledhetetlen lantkíséretes ariosója (No. 71) alatt a vezénylő McGegan arcán hasonló olvadó mosolyt láttam, mint a széksorokban ülőkén. Mint Marcus Aurelius példájában a smaragd, Zádori is következetesen, de látható erőfeszítés nélkül őrzi és látatja magát, teszi a dolgát. Tisztaság, természetesség, egyszerűség. Zádori Mária az egyik legjobb régi-zene-énekes a világon. Ez rajta kívül mindenki számára nyilvánvaló. Fordítva rosszabb lenne. És olyan jó így.

Fáy Miklós